

2020 m. spalį Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (PAGD) su partneriais – Valstybine atominės energetikos saugos inspekcija (VATESI) ir Norvegijos radiacijos ir branduolinės saugos tarnyba (DSA) pradėjo įgyvendinti 2014-2021 m. Norvegijos finansinio mechanizmo lėšomis finansuojamą projektą Nr. LT05-5-VRM-TF-001 „Lietuvos išankstinio perspėjimo apie branduolinį pavojų sistemos vystymas“.

Projekto tikslas yra užtikrinti Lietuvos gyventojų saugumą branduolinės ir (ar) radiacinės avarijos Baltarusijos Respublikos atominės elektrinės atveju, sukuriant vieningą gyventojų išankstinio perspėjimo sistemą apie branduolinę ir (ar) radiologinę avariją Lietuvoje.

„Šis projektas yra ypač svarbus Lietuvos visuomenei, ypač tiems, kurie gyvena netoli valstybės sienos su Baltarusija, – sako Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus pavaduotojas Giedrius Sakalinskas. – Jo įgyvendinimas padės užtikrinti mūsų šalies gyventojų saugumą ir sustiprins institucijų, atsakingų už Lietuvos gyventojų saugumą, pasirengimo avarinėms situacijoms galimybes. Įgyvendinus projektą iš dalies bus modernizuota gyventojų perspėjimo sistema ir sudarytos prielaidos tolesnei jos plėtrai ir integracijai su kitomis sistemomis, išplėstas esamas sirenų tinklas ir gerokai padidintas perspėjimų apie nelaimės gyventojų skaičius.“

Projekte numatyta įrengti gyventojų perspėjimo ir informavimo sirenomis sistemą, įdiegti vieningą ekstremaliųjų situacijų valdymo informacinę sistemą (VESVIS), organizuoti kompleksines civilinę saugą užtikrinančias pratybas bei parengti specialią gyventojų mokymo ir švietimo programą.

Įgyvendinus projektą, tikimasi užtikrinti kokybišką 75 proc., t. y. 700 000 gyventojų, kurių gyvenamosios vietovės patenka į Baltarusijos Respublikos AE skubių apsaugomųjų veiksmų ir išplėstinio planavimo atstumą (0-100 km poveikio zoną), informavimą ir perspėjimą.

Tam numatoma įsigyti ne mažiau kaip 215 naujų modernių sirenų, kuriomis bus atnaujinta bei išplėta esama gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema. Moderni perspėjimo sirenomis sistema bus įdiegta 17 savivaldybių: Anykščių rajono, Elektrėnų, Ignalinos rajono, Kaišiadorių rajono, Jonavos rajono, Molėtų rajono, Šalčininkų rajono, Širvintų rajono, Švenčionių rajono, Trakų rajono, Ukmergės rajono, Utenos rajono, Varėnos rajono, Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Visagino ir Zarasų rajono savivaldybėse.

Įsigijus kompiuterinę programą, kuri padės tinkamai vertinti galimos avarijos Baltarusijos Respublikos AE eigą bei padarinius, bei atnaujinus gyventojų perspėjimo ir informavimo sirenomis infrastruktūrą, bus sukurta nauja vieninga ekstremaliųjų situacijų valdymo informacinė sistema (VESVIS). Darbui su ja bus parengta 40 atsakingų institucijų darbuotojų.

Įgyvendinant projektą bus surengtos ir bendros civilinės saugos pratybos, kuriose dalyvaus apie 400 žmonių: PAGD, VATESI, Norvegijos radiacijos ir branduolinės saugos tarnybos bei Baltarusijos AE avarijos poveikio zonoje esančių savivaldybių, taip pat LR ministerijų ir kitų valstybės institucijų, kuriose steigiami ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai, atstovai. Jų metu bus inscenizuojami įvykiai įvykus AE avarijai: bus evakuojami gyventojai, atliekamas gyventojų sanitarinis švarinimas, vykdoma dozimetrinė kontrolė ir kt.

Vykdamas pasirengimą pratyboms numatoma surengti keturis projekto partnerių susitikimus Norvegijoje, taip pat bus organizuojamos trys pratybų planavimo konferencijos.

Siekiant informuoti kuo didesnę gyventojų dalį apie saugumą branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos atveju, projekto įgyvendinimo metu taip pat numatoma atnaujinti veikiančią www.lt72.lt svetainę, ją modernizuojant ir pritaikant įvairesnių gyventojų grupių naudojimui (mokyklinio amžiaus vaikams, suaugusiems ir pan.). Taip pat bus parengta ir mokomoji metodinė medžiaga mokymo įstaigų žmogaus saugos mokytojams ir mokiniais bei sukurti mokomieji filmai apie pasirengimą reaguoti į avariją Baltarusijos atominėje elektrinėje bei gyventojų veiksmus jai įvykus.

Perspėjimo sirenomis sistemų įsigijimas ir įrengimas yra 2014-2021 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos „Aplinkosauga, energetika, klimato kaita“ dalis, skirta pasirengti galimai Baltarusijos AE avarijai ir užtikrinti tinkamą gyventojų perspėjimą jai įvykus.

Projekto vertė – 7 mln. eurų. Jo veiklų įgyvendinimo pabaiga – 2023-10-06.